

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Tárgy: Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a gépjárművek és pótkocsijaik hatóságilag előírt tábláiról és feliratairól, valamint elhelyezésükről és rögzítési módjukról

COM(2007) 344 *final* – 2007/0119 (COD)

(2008/C 10/07)

2007. július 13-án az Európai Unió Tanácsa úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 95. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a fenti tárgyban.

Mivel az EGSZB teljes mértékben megfelelőnek tartotta a javaslat tartalmát, és részéről további megjegyzést nem kíván ahhoz hozzáfűzni, ezért a 2007. szeptember 26–27-én tartott, 438. plenáris ülésén (a szeptember 26-i ülésnapon) 165 szavazattal 0 ellenében, 8 tartózkodás mellett úgy határozott, hogy a javaslattal kapcsolatban támogató véleményt bocsát ki.

Kelt Brüsszelben, 2007. szeptember 26-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Dimitris DIMITRIADIS

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Tárgy: A Bizottság közleménye – Energiahatékonysági cselekvési terv: a lehetőségek kihasználása

COM(2006) 545 *final*

(2008/C 10/08)

2006. október 19-én az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 262. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a fenti tárgyban.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Közlekedés, energia, infrastruktúra és információs társadalom” szekció 2007. szeptember 5-én elfogadta véleményét. (Előadó: Edgardo Maria IOZIA.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2007. szeptember 27-én tartott 438. plenáris ülésén 145 szavazattal 1 ellenében, 3 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az Európai gazdasági és Szociális Bizottság értékeli és támogatja az Európai Bizottság által javasolt célkitűzéseket és intézkedéseket. Az energiahatékonyság az európai energetikai tervben foglalt célkitűzések megvalósításához szükséges első és legfontosabb cselekvési terület. Az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentésének célja többek között a bolygónk túlzott felmelegedése elleni küzdelem, a külföldi energiaforrásoktól való függés csökkentése, az európai rendszer versenyképességének védelme, valamint, ezzel párhuzamosan, az energiához reális áron történő hozzáfutás lehetőségének fenntartása.

1.2 Az EGSZB – az IPCC (éghajlatváltozással foglalkozó kormányközi munkacsoport) legfrissebb jelentésének fényében is – megvalósíthatónak tartja ezt a célkitűzést, jóllehet úgy véli,

minden lehetséges erőfeszítést meg kell tenni az energiafogyasztás csökkentésére és a 20 %-osnál nagyobb energiamegtakarítás technikai megvalósítására. E célkitűzéshez nemzeti cselekvési terveket kell kidolgozni, amelyek figyelembe veszik azokat a kiinduló pénzügyi és műszaki feltételeket, amelyek révén biztosítható a célok tagállamok közötti méltányos elosztása, a képességeikkel arányban. Köztes célokat is ki kellene tűzni, például 2012-re és 2016-ra, hogy fokozni lehessen az intézkedéseket, ha az előrehaladás túl lassú.

1.3 Az EGSZB javasolja az Európai Bizottságnak, hogy indítson külön vitát a különböző életstílusokról és az életminőségről. Felteszi a kérdést az Európai Bizottságnak, hogy reálisnak tartja-e azt, hogy a jövőben, a következő generációk számára

fenn lehet tartani ugyanezt a – megnövekedett fogyasztással és kibocsátással járó – életstílust. Feltételezve, hogy a válasz nemleges, a kihívással csak eltökélt, merész és időben megtett fellépéssel lehet szembenézni. A problémakörhöz hozzátartozik az is, hogy a „bumeránghatást” is el kell hárítani, azaz nem hagyhatjuk, hogy az energiamegtakarítás, amely a vásárlóerő azonnali növekedéséhez vezet, további fogyasztásra fordítódjék.

1.4 Az EGSZB egy további elsőbbségi intézkedés elfogadását javasolja: távfűtési és -hűtési hálózatok kialakítását, amelyekkel lehetővé válna, hogy elkerüljük, hogy az elsődleges energiaforrások átalakítása során 33 %-os veszteség képződjön.

1.5 Olyan kézzelfogható elsőbbségi intézkedések elfogadását ajánlja, amelyek elősegítik új foglalkozások létrejöttét és fejlődését az energiahatékonysági ágazatban, új integrált energetikai szolgáltatások terjedését, a K+F érvényre juttatását, a szilárd városi hulladék újrafeldolgozásának és kezelésének fejlesztését – ami szintén sok munkalehetőséget kínál –, továbbá a vállalatok társadalmi felelősségvállalását illető kezdeményezések támogatását. Elsőrendűen fontos az energetikai tanulmányok ösztönzése a felsőoktatásban és a továbbképzésben.

1.6 Az Európai Bizottság több munkatársát be kell vonni a cselekvési tervben megfogalmazott 75 kezdeményezés megvalósításába és a számtalan javasolt eszköz hatékonyságának figyelemmel kísérésébe és felmérésébe: nyomon kell követniük e tevékenységek alakulását. Az EGSZB az szükségletek alapos elemzését és a szükséges emberi és pénzügyi erőforrások rendelkezésre bocsátását javasolja.

1.7 Az EGSZB szerint növelni kell az Unió képességét arra, hogy az energiahatékonyság kérdésében nemzetközi kapcsolatokban képes legyen az egységes fellépésre. Ennek érdekében javasolja az Európai Bizottságnak, hogy vizsgálja meg, szükség van-e a szerződések módosítására az erőteljesebb közös, külső képviselő eléréséhez anélkül, hogy sérülne a tagállamok autonómiája a tekintetben, hogy szabadon megválaszthassák az igényeiknek leginkább megfelelő energiaszerkezetet.

1.8 A terv célkitűzéseinek megvalósítására irányuló beruházásokat támogató adópolitikákat illetően az EGSZB azt ajánlja, hogy ezek a politikák vegyék figyelembe a legsérülékenyebb társadalmi rétegeket, a munkanélkülieket, a nyugdíjasokat és a munkavállalókat. Mind az energiaadók bevezetése, mind az adópolitikával történő ösztönzés esetén ezeket a rétegeket védeni kell.

1.9 Az EGSZB sajnálatát fejezi ki a közlekedési és az energia-politikák összehangolásának hiánya miatt, amelyek pedig ugyanazon logika alapján működnek és szükségszerűen egymást kiegészítő műszaki és ipari kérdésekkel foglalkoznak, csakúgy, mint a környezetvédelmi és iparpolitikák, és mély aggodalmát fejezi ki, mivel az összehangoltság hiánya esetén az Európai Bizottság dokumentuma is sokat veszít lehetséges hatékonyságából.

1.10 A lakóépületek képezik e téren az elsődleges fellépési területet. A lehetséges megtakarítás aránya igen magas, feltéve ha egyértelműen közelítünk néhány alapvető fontosságú kérdéshez, így az adóterhek jelentős csökkentéséhez az energiahatékonyság javítását célzó intézkedések esetében, az adminisztratív terhek eltörléséhez (engedélyek stb.), a működtetők ismereteinek és képzésének javításához, akár közpénzekből történő támogatással is. Az energiatanúsítvánnyal rendelkező lakóépületeket adóztatás szempontjából kedvezőbb elbánásban kellene részesíteni, vagy ha a tulajdonosnak nincs adózás alá eső jövedelme, akkor az elektromos áram vásárlására fordítható prémiumot kellene számára biztosítani. Bizonyos éves fogyasztási szintig kedvezőbb tarifákkal kellene számolni. Az építőipar és annak valamennyi dolgozójának képzése szükséges abban a vonatkozásban, hogy mit lehet tenni a jóval magasabb energiahatékonysági szintek elérése érdekében az ágazatban, illetve az ezek eléréséhez szükséges új ösztönzőkkel kapcsolatban.

1.11 Az EGSZB úgy véli, hogy a szükséges beruházások finanszírozását a köz- és a magánszférának közösen kell biztosítani. A bizonyos tagállamokban elfogadott pozitív példák alapján szélesebb körben is be lehetne vezetni az olyan különleges alapokat, amelyeket az ágazatban működő vállalkozások nyeresége egy kis részének felhasználásával tartanak fenn anélkül, hogy ez a végfogyasztók számára áremelkedéssel vagy a termelés területén szükséges óriási beruházások visszaesésével járna.

1.12 Az EGSZB úgy érzi, hogy e jelentős kihívással való szembenézéshez elengedhetetlen a civil társadalom és a munkaadói szervezetek, szakszervezetek és környezetvédelmi szervezetek bevonása. Kézzelfogható eredményeket csak akkor lehet elérni, ha a nagyközönség viselkedése széles körben megváltozik, és nagymértékben nő az informáltság és a tudatosság, mivel a végfelhasználók egyben az elsődleges energiafogyasztók is. A lakóépületekben, a magánközlekedésben és a munkával kapcsolatos tevékenységekben történő energiafelhasználás közvetlenül az egyes embereken múlik. A felelősségteljes energiafelhasználásra való nevelés már az óvodától kezdve elengedhetetlen. Az egész társadalomnak elkötelezetten vállalnia kell ezt a feladatot, amely – szükségszerűen – az új civilizáció egyetemes szimbóluma. Minden európainak éreznie kell, hogy ő is hozzájárul az energia-megtakarítási erőfeszítések sikeréhez annak érdekében, hogy az elkövetkező nemzedékek is élvezhessék a jelenleg a szennyezés és a hozzá kapcsolódó éghajlatváltozás miatt komoly veszélyben forgó természeti örökséget.

1.13 Az EGSZB hangsúlyozza a háztartásigépipar által a címkézés révén elért sikereket. A hűtők esetében 70 %-os, a mosógépek esetében pedig 60 %-os megtakarítás bizonyítja e módszer eredményességét. Az EGSZB kéri, hogy a környezetbarát tervezés gyakorlatát terjesszék ki a középületekre, a lakóépületekre, valamint a tömeg- és magánközlekedési ágazatra is, azaz az igen magas energiaigényű (az összes felhasználás több mint 70 %-át adó) ágazatokra.

1.14 Nagy figyelmet kell fordítani a termelés, a szállítás és az elosztás során keletkező veszteségekre. Az energia több mint egyharmada – 480 millió tonna – elveszik. A magasfeszültségű egyenáramú átvitel során 1000 kilométerenként az energiaveszteség több mint 10 %-ról 3 %-ra csökken. Az egyenáramú átvitelnek emellett más előnyei is vannak, például az emberek elektromos és mágneses mezőknek való kitettsége tekintetében, vagy az, hogy nem kell számolni a váltóáramú átvittel kapcsolatos, nagyon alacsony frekvenciájú (ELF) elektromágneses sugárzással.

1.15 A napenergia terén elért kiváló eredmények ismeretében az EGSZB kéri az Európai Bizottságot és a Tanácsot, hogy ösztönözze és támogassa e technológia terjesztését.

1.16 Az EGSZB üdvözlözi az Európai Bizottságnak a kapcsolt energiatermelési telepek fejlesztésének fokozására irányuló célkitűzését, bár úgy érzi, hogy fel kell gyorsítani e telepek hatékonyságának méréséről szóló külön rendeletek elfogadását. Az EGSZB úgy véli, hogy hasznos volna a biomasszával is működtethető trigenerációs létesítmények terjesztését célzó programokba való beruházás. Ösztönözni kell az energiatermelő mikroegységeket (a 2004/8/EK irányelv értelmében az olyan egységek, amelyek beépített kapacitása 50 kWe alatt marad) alkalmazását: szerepelniük kell az energiamegtakarítást és a környezeti hatás csökkentését ösztönző programokban, és a decentralizált energiatermelés fejlesztésének részeként könnyebben rákapcsolhatónak kell lenniük az országos hálózatokra. A vállalkozásokat azonban támogatni kell a jelenlegi szállítóhálózatoknak az ilyen rendszerhez történő adaptálásával járó többletköltségek fedezésében.

1.17 A gáz- és az árampiac még nem teljesen liberalizált. A műszaki monopóliumokat kezelő vállalatokat és a szabad versenyen alapuló rendszerben működő vállalatokat jogilag el kell választani.

1.18 Az EGSZB úgy ítéli meg, hogy az elektronikus mérőeszközök bevezetése előnyös lehet, mivel távirányítású energiaelosztási rendszert biztosítana, és optimalizálná a hálózatterhelés kezelését. Ezek a mérőeszközök elismerten megfelelnek az uniós energiahatékonysági irányelvekben lefektetett követelményeknek.

1.19 A közlekedési ágazat nagy erőfeszítéseket tett az energiafelhasználás és a szennyezőanyag-kibocsátás csökkentéséért. A szén-dioxid-kibocsátásnak különösen a magánközlekedésből, de bármely más típusú közlekedés terjedéséből is eredő folyamatos emelkedése azonban további erőfeszítéseket követel (a közúti közlekedésből származó szén-dioxid-kibocsátás 1990 és 2004 között 26 %-kal nőtt). Az Európai Bizottság alaposan tanulmányozza a 120 g/km-es CO₂-kibocsátási cél elérését szolgáló eljárásokról szóló jogszabályok elfogadásáról készült hatáseértékelést. Az EGSZB javasolja a cél eléréséhez szükséges

összes intézkedés meghozatalát, azzal a feltétellel azonban, hogy ezek mind technikai, mind termelési szempontból ésszerűek és megvalósíthatóak legyenek.

1.20 Az EGSZB helyénvalónak tartja jelezni, hogy a fosszilis tüzelőanyagok tömeges helyettesítése bioüzemanyagokkal annak kockázatát rejti magában, hogy a termőföldek felosztását illetően verseny jön létre az üzemanyag- illetve az élelmiszertermelés között, mely által az élelmiszer ára – emelkedés révén – igazodik az energetikai termékek árához, amelyek ára viszont a fosszilis tüzelőanyagoktól függ. Ennek hatására a déli országok éhező népessége és az északi országok nagy autógyártói között alakulhat ki verseny (!).

1.21 Az EGSZB maradéktalanul támogatja az Európai Bizottság által javasolt ösztönzőket, valamint pénz- és adóügyi stratégiákat, különösen az EBB és az EBRD bevonását. Hasonlóképpen támogatja azon lépéseket, amelyek célja, hogy az európai bankszektorban tudatosítsák, hogy a nemzeti energiatervek végrehajtását pénzügyileg támogatniuk kell. Az EGSZB egy kifejezetten az energiahatékonyság finanszírozásáról szóló európai konferencia megrendezését kéri egyrészt az érdekelttek tudatosságának növelése, másrészt az európai bankszektor arra való ösztönzése céljából, hogy részt vegyen az európai gazdaság korszerűsítését célzó jelentős projektben.

1.22 Az EGSZB támogatja a „Polgármesterek Szövetsége” létrehozását, de úgy véli, hogy Európa húsz legjelentősebb városának szövetsége nem eléggé nagyra törő célkitűzés. Sokkal magasabbra kell tenni a mércét, és hatékonyabban ki kell aknázni a helyi szakértelmet. Egy internetes portál vagy más kommunikációs eszköz létrehozása az uniós lakossága 80 %-ának otthont adó kisebb-nagyobb európai városok közötti tapasztalatcsere céljából igen hasznos volna a városi közlekedéspolitikáért és a közvéleményre közvetlen hatással bíró helyi tevékenységek szervezéséért felelős helyi tisztviselők közötti kapcsolat megteremtése szempontjából.

1.23 Az EGSZB sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy a cselekvési terv nem veszi figyelembe a szociális partnerek és a szociális párbeszéd által az energia-megtakarítási politikák felmérésében, előmozdításában és kialakításában minden szinten játszott jelentős szerepet. Az EGSZB kéri az Európai Bizottságot, hogy tegyen lépéseket annak ösztönzésére, hogy a szociális párbeszéd különböző szinteken meglévő struktúráiban, különösen az ágazati párbeszédben és az európai üzemi tanácsok témái között szerepeljenek a környezeti fenntarthatóság kérdései. A munkavállalói szervezeteknek kulcsszerepe van a tudás és a tudatosság növelésében mind uniós, mind nemzeti szinten, hozzájárulva ezzel a bevált gyakorlatok terjesztéséhez.

1.24 Fontos, hogy az energiamegtakarítás kérdése a vállalatok – különösen a multinacionális cégek – társadalmi felelősségét illető helyes gyakorlatok része legyen; az energiahatékonysággal kapcsolatos összes kérdés kezeléséhez intenzívebb szociális párbeszédre van szükség.

(!) L. Brown: www.earthpolicy.org, valamint a FAO 2005-ös jelentése.

1.25 Az Európai Bizottság határozottan hangsúlyozza a növekvő energiaigény kérdésének nemzetközi dimenzióját. Az EGSZB helyesli a partnerségre és a nemzetközi keretmegállapodás készítésére vonatkozó javaslatokat. Az energiahatékonyságról szóló tervezett nemzetközi konferenciát illetően az EGSZB figyelmeztet arra, hogy ki kell használni az alkalmat az AKCS-, az Euromed-, valamint a NSZP-programokban részt vevő országok bevonására. A nemzetközi együttműködés elengedhetetlen, ha sikert akarunk elérni a fenntartható fejlődés terén, és komolyabb diplomáciai erőfeszítésekre van szükség a Kiotói Jegyzőkönyv lejárt utáni új nemzetközi jegyzőkönyv 2009-ig történő tető alá hozatala érdekében – ennek kezdetét az idén Balin tartandó konferencia jelentheti.

2. Az Európai Bizottság közleménye

2.1 Az Európai Bizottság az Európai Tanács 2006. tavaszi ülésén tett felkérésre *Energiahatékonysági cselekvési terv: a lehetőségek kihasználása* címmel közleményt adott ki, amelyben megerősítette az *Európai stratégia az energiaellátás fenntarthatóságáért, versenyképességéért és biztonságáért* c. zöld könyvben foglalt ajánlásokat.

2.2 A közleményben foglalt javaslatok célja dióhéjban az, hogy 2020-ig a várható felhasználás tekintetében több mint 20 %-os energiamegtakarítást sikerüljön elérni egy adott GDP-növekedési rátát feltételezve és abban az esetben, ha nem kerül sor további beavatkozásokra. Végrehajtása esetén a terv akár évi 390 Mtoe (millió tonna kőolaj-egyenérték) energiamegtakarítást és évi 780 millió tonnányi szén-dioxidkibocsátás-csökkentést eredményezne. A javasolt intézkedések várhatóan az összes felhasználás évi 1 %-os esését biztosítanák – 2,3 %-os GDP-növekedés mellett, amely azonban további beavatkozások hiányában a felhasználás évi 0,5 %-os növekedését jelentené. A beruházási kiadásokat várhatóan ellensúlyozza az évi mintegy 100 milliárd EUR értékű üzemanyag-megtakarítás.

2.3 A „Többet kevesebb” c., energiahatékonyságról szóló zöld könyv által elindított vita olyan javaslatokat eredményezett, amelyeket a vizsgált közlemény az energia-megtakarítási lehetőségek összes területére kiterjedő 75 intézkedést magában foglaló, összetett, összefüggő csomag formájában tartalmaz. Elsősorban az építőiparban és a közlekedési ágazatban kell intézkedéseket hozni, ezek használják fel a kőolajtermékek legnagyobb részét, azonban ugyanilyen figyelmet kellene szentelni az energiatermelésben, -szállításban és -átalakításban, valamint az iparban elérhető megtakarításnak is.

2.4 Az Európai Bizottság terve azonnali intézkedéseket és egyéb, hosszabb távon, hat év alatt megvalósítandó intézkedéseket tartalmaz, és már most előrevetíti, hogy a 20 %-os megtakarítási cél 2020-ig történő eléréséhez újabb cselekvési tervre lesz szükség.

2.5 A megtakarítási potenciált tekintve jelentős megtakarítás érhető el a végfelhasználói szektorokban, például 25 % a

kézműipari ágazatban, különösen az olyan tartozékok, mint a motorok, ventilátorok és világítóberendezések gyártásában; 26 % a közlekedésben a módköziség erősítése és a közlekedésről szóló fehér könyv félidei felülvizsgálata során meghatározott közlekedési módokra való áttérés révén; és 27 % a lakóépület-ágazatban, a fal- és tetőszigetelésnek, a jobb világításnak és a hatékonyabb háztartási gépeknek köszönhetően; míg a kereskedelmi célú épületek esetében az energiagazdálkodási rendszerek átfogó javítása akár 30 %-os megtakarítást is jelenthet.

2.6 A strukturális átalakításoknak, a korábbi szakpolitikák hatásának és az új technológiák bevezetésének köszönhetően évi 1,8 %-os, azaz 470 Mtoe javulás várható a fajlagos energiaigény tekintetében. Ez azt jelenti, hogy ha a javasolt új intézkedések eredményeképpen sikerül megvalósítani a 20 %-os célt, ami a 2005–2020-as időszakban évi 1,5 %-ot, azaz 390 Mtoe-t jelentene, a fajlagos energiaigény globális csökkenése várhatóan évi 3,3 % lesz. A 2,3 %-ra becsült éves GDP-növekedési ráta mellett a teljes energiamegtakarítás évi 1 %-os lenne.

2.7 A cselekvési terv hasznos lesz az alábbi szempontokból: környezetvédelem, a fosszilis tüzelőanyagok behozatalának csökkenése, ami a harmadik országoktól való kisebb függőséget jelenti, és az európai ipar nyereségességének és versenyképességének növelése nem utolsósorban az elindított folyamatok által előmozdított technológiai innovációnak köszönhetően, aminek kedvező hatásai lesznek a foglalkoztatásra nézve.

2.8 A terv tíz sürgős elsőbbségi intézkedés köré épül fel, és az Európai Bizottság arra kéri a tagállamokat, a helyi és regionális önkormányzatokat és minden érdekeltet, hogy a még jobb eredmény elérése érdekében tegyenek kiegészítő intézkedéseket is. A közleményben ágazati és horizontális intézkedések is szerepelnek.

2.9 Kiemelik többek között, hogy a különböző termékekre és szolgáltatásokra dinamikus energiahatékonysági követelményeket kell megállapítani; az energiaátalakítási ágazatban növelni kell mind az új, mind a már meglévő energiatermelési kapacitás hatékonyságát, és drasztikusan csökkenteni kell a szállítási és elosztási veszteségeket; a közlekedési ágazatban pedig az összes érdekelt félre irányuló, átfogó megközelítést kell elfogadni.

2.10 A stratégiai energiatechnológiai terv – amelyet a tervek szerint 2007-ben fogadnak el – hozzájárul majd az energiahatékonyság további növeléséhez.

2.11 Az árképzésnek komoly figyelmet kell szentelni, mivel segíti a tudatosság növelését. Ezenfelül elengedhetetlen minden szinten megfelelő finanszírozási eszközök biztosítása, valamint adó- és egyéb ösztönzők bevezetése mind a termelők, mind a fogyasztók számára.

2.12 Mivel az energiahatékonyság kihívása globális kérdés, a nemzetközi megállapodások és partnerségek elengedhetetlenek.

2.13 A hatályban lévő irányelvek és rendeletek – például az energia-végfelhasználás hatékonyságáról és az energetikai szolgáltatásokról szóló, nemrégiben elfogadott irányelv, a címkézési irányelv és nyolc végrehajtási irányelve, az épületek energiateljesítményéről szóló irányelv, a környezetbarát tervezésről szóló irányelv és az „Energy Star”-rendelet – szigorú végrehajtása hozzájárul a kitűzött célok eléréséhez.

2.14 Az elsőbbségi intézkedések

2.14.1 A készülékek és berendezések címkézése és az energiateljesítményre vonatkozó minimumkövetelmények.

A címkézéssel szembeni 92/75/EGK keretirányelv korszerűsítése a háztartási készülékekre vonatkozó új, dinamikus követelmények hozzáadásával. Különös figyelmet fordítanak a készenléti mód okozta veszteségekre. Kezdetben tizennégy fő termékcsoportot céloznak meg. A cél annak biztosítása, hogy 2010-ig a teljes energiafogyasztás jelentős részét felhasználó termékek többsége a környezetbarát tervezéssel kapcsolatos irányelvben lefektetett minimumkövetelmények és a teljesítményértékelő címkézési rendszer hatálya alá essen.

2.14.2 Az épületek energiateljesítményére vonatkozó követelmények és a nagyon alacsony energiafelhasználású épületek („passzív házak”).

Célja az épületek energiateljesítményéről szóló irányelv hatályának kiterjesztése (jelenleg az 1 000 m² feletti alapterületre vonatkozik), és 2009-ben javaslat-tétel az új és felújított épületek energiateljesítményére (kWh/m²) vonatkozó uniós minimumkövetelményekről szóló új irányelvre. Az építőipar bevonásával célzott stratégiákat dolgoznak ki a nagyon alacsony energiafelhasználású házakra vonatkozóan.

2.14.3 **A villamosenergia-termelés és -elosztás hatékonyabbá tétele.** Az elsődleges energiaforrások mintegy harmadát az energiaátalakítási ágazat használja fel, körülbelül 40 %-os átalakítási hatékonysággal. Az új termelési kapacitás elvileg 60 %-os hatékonyság elérését teszi lehetővé. Az áramszállítás és -elosztás során keletkező – gyakran a 10 %-ot is elérő – veszteségek is jelentősen csökkenthetők. Meghatározzák a 20 MW-nál alacsonyabb új villamosenergia-, fűtési és hűtési kapacitásra vonatkozó hatékonysági minimumkövetelményeket. A kapcsolt energiatermelés (CHP) támogatásáról szóló irányelv (2004/8/EK) végrehajtása várhatóan további előrelépést hoz majd. Végül a távhőellátást illetően is bevezetnek az energiateljesítményre vonatkozó minimumkövetelményeket és rendeleteket.

2.14.4 **A személygépkocsik üzemanyag-hatékonyságának elérése.** A CO₂-kibocsátás csökkentése érdekében az Európai Bizottság 2007-ben szűkség esetén jogszabályokat javasol annak biztosítása érdekében, hogy 2012-ig elérjük a 120 g CO₂/km-ben megfogalmazott célt. Jelenleg értékelik az adóügyi eszközök alkalmazásának lehetőségét a szén-dioxid-kibocsátással kapcsolatban. A gumiabroncs-ágazat is (akár 5 %-kal) hozzájárulhat az energiahatékonysághoz gördülési ellenállásra vonatkozó előírások és megfelelő gumiabroncsnyomás révén. Az Európai Bizottság zöld könyvet tervez kiadni a városi közlekedésről a tömegközlekedés használatának ösztönzése céljával, és elsősorban a zsúfolt területek tekintetében egyéb, a problémát radikálisabb módon megközelítő intézkedéseket javasol majd.

2.14.5 **A kis- és középvállalkozások és az energetikai szolgáltató társaságok esetében az energiahatékonysági beruházások megfelelő finanszírozásának elősegítése.** Az Európai Bizottság arra fogja kérni a bankszektort, hogy ajánljon fel energia-megtakarítási célú finanszírozási csomagokat. Az ökológiai célú innováció előmozdítása érdekében különösen a kvk-k számára garantálják a közösségi finanszírozáshoz, például a zöld befektetési alapokhoz és a versenyképességi és innovációs keretprogramhoz való hozzáférést.

2.14.6 **Az energiahatékonyság ösztönzése az új tagállamokban.** Az Európai Bizottság kérni fogja, hogy a kohéziós politikához rendelt forrásokból többet fordítsanak az energiahatékonyság javítását célzó nagy projektek végrehajtására.

2.14.7 **Az energiaadók koherens alkalmazása.** A közeljövőben várható, a közvetett adózásról szóló zöld könyv és az energiaadóról szóló irányelv felülvizsgálata során figyelembe veszik az energiahatékonysági és a környezetvédelmi szempontokat. Megvizsgálják az adójóváírás alkalmazásának a lehetőségeit annak ösztönzésére, hogy a vállalkozások energiahatékony háztartási készülékeket és egyéb berendezéseket gyártsanak, a fogyasztók pedig ilyen termékeket vásároljanak.

2.14.8 **A tudatosság növelése az energiahatékonyság tekintetében.** Az iparban és a gáz- és áramszolgáltatóknál dolgozó energetikai vezetők készségfejlesztését, oktatását és képzését előmozdítják. Az iskoláknak tananyagokat biztosítanak.

2.14.9 **Energiahatékonyság a beépített területeken.** 2007-ben az Európai Bizottság a bevált gyakorlatok cseréje céljából létrehozta a „Polgármesterek Szövetségét”, amely Európa 20 legnagyobb, és energetikai szempontból élen járó városának polgármestereit tömöríti.

2.14.10 **Az energiahatékonyság támogatása világszerte.** A cél keretmegállapodás megkötése a fő kereskedelmi partnerországokkal és nemzetközi szervezetekkel a végfelhasználói ágazatok és az energiaátalakítás energiahatékonyságának fejlesztéséről.

Következtetések

Az Európai Bizottság közleménye végén kijelenti, hogy 2009-ben átfogó felidős értékelésre kerül sor, és a Tanács és az Európai Parlament, valamint a nemzeti, regionális és helyi döntéshozók határozott támogatását kéri.

3. Általános megjegyzések

3.1 Az Európai Bizottság cselekvési terve átfogóan közelíti meg a javaslatban megfogalmazott ambíciózus cél eléréséhez szükséges kezdeményezések összességét. E célkitűzés értelmében 20 %-os energiamegtakarítás érendő el, és ezáltal a CO₂-kibocsátás évente 780 millió tonnával csökkentendő 2020-ig. Az EGSZB – az IPCC (éghajlatváltozással foglalkozó kormányközi munkacsoport) közelmúltbeli jelentésének fényében is – megvalósíthatónak tartja ezt a célkitűzést, jóllehet úgy véli, minden lehetséges erőfeszítést meg kell tenni az energiafogyasztás

csökkentésére és a 20 %-osnál nagyobb energiamegtakarítás technikai megvalósíthatósága érdekében. E célkitűzéshez nemzeti cselekvési terveket kell kidolgozni, amelyek együttes segítségével elérhetővé kell válnia a kívánt eredménynek, és amelyek figyelembe veszik azokat a kiinduló pénzügyi és műszaki feltételeket, amelyek révén biztosítható a célok tagállamok közötti méltányos elosztása, a képességeikkel arányban.

3.2 2012-re és 2016-ra elérendő köztes célokat is ki kellene tűzni, hogy a folyamatot felgyorsító intézkedéseket lehessen hozni, ha az előrehaladás túl lassú. A 2009-es felülvizsgálat a megalapozott értékeléshez túlzottan korainak tűnik. Az EGSZB javasolja még egy hosszú távú (2040/2050) célkitűzés lehetőségének megfontolását is, biztosítandó az energiamegtakarítási célok folyamatos követését. A fossziliztüzelőanyag-alapú energia-termelésbe több milliárd euró értékben tett beruházások néhány éven belül elavulttá válnak majd. E kapacitásokat a lehető leggyorsabban és leghatékonyabban kell majd pótolni. Történelmi kihívás ez, amelynek értelmében szembe kell fordulni az éjjel-nappal kivilágított, 120 emelet magas, üvegezett felhőkarcolók és a földterületek közlekedési infrastruktúrára való felhasználása jelenlegi trendjével. A hatóságoknak késedelem nélkül fel kell vállalniuk az energiaforrások pótlásának óriási problémáját.

3.3 Az Európai Bizottság tervének célja, hogy az energiafogyasztás csökkentésével egyidejűleg megőrizze az életminőséget. E célkitűzés alapján 2020-ig 3,3 %-kal csökkenne az energiain-tenzitás, ami azt jelenti, hogy a GDP folyamatos, 2,3 %-os növekedése mellett, az energiafelhasználás évi 1 %-os reálcsökkenése válna elérhetővé. Ez a felhasználás 14 %-os, teljes visszaesésének felel meg 2005–2020 között. Az EGSZB javasolja az Európai Bizottságnak, hogy indítson külön vitát a különböző életstílusokról és az életminőségről. Elvárások tapasztalhatók az életminőség javulásával kapcsolatban, amelyet egyesek az egy főre jutó háztartási gépek, mobiltelefonok, vagy személygépkocsik számával, mások a CO₂-, részecske- és finompor-kibocsátással, a közlekedési dugók gyakoriságával és az utazással töltött idővel vagy a közszolgáltatások minőségével mérnek. Egyértelmű, hogy a szorosan vett energiahatékonyság és energiamegtakarítás tekintetében már az is felgyorsítaná a célok elérését, ha az életstílus akár csak a legkisebb mértékben is környezetbaráttá válna. Az EGSZB felteszi a kérdést az Európai Bizottságnak, hogy valóban lehetségesnek tartja-e azt, hogy a jövő generációi számára megőrizzük ugyanezt a – megnövekedett fogyasztással és kibocsátással járó – életstílust. A problémát annak felvállalása jelenti, hogy meg kell fékezni azt a „bumeránghatást”, amelynek eredményeképp az energiamegtakarítás hasznát a további fogyasztás finanszírozására használják fel. Következésképp a gazdasági rendszer újjászervezését időben kell megtervezni, ösztönözve a kellő infrastruktúra létrehozását, és az eljövendő nemzedékek számára olyan, megfelelő értékeket kínálva, mint például az alábbiak^(?):

- az energiaforrások felhasználásának csökkentése;
- a levegő, a víz és a föld szennyezésének megelőzése;
- a hulladékképződés csökkentése;
- az embereket és a környezetet veszélyeztető kockázatok lehető legkisebbre csökkentése.

(?) Factor Four: Doubling Wealth, Halving Resource Use [Négyes szorzó: Dupla jólét, félfannyi forrásfelhasználás]. (Ernst U. von Weizsäcker, A. Lovins et al.).

3.3.1 Az energiahatékonyságért való felelősségérzetet minden szinten el kell terjesztetni, valamint regionális és helyi cselekvési terveket kell kidolgozni a nemzeti tervekkel párhuzamosan. A regionális hatóságokat be kell vonni e jelentős feladat megoldásába. A cselekvési terv megvalósítása – léptékénél és jelentőségénél fogva – valóban nagy feladat. Le kell mondani a huszadik században a „modern életstílushoz” tartozónak vélt néhány tényezőről, és a jó ízlés fogalmába bele kell venni azt az etikai elemet is, hogy valami energiahatékonysági szempontból elfogadható-e (hasonló etikai elem már érvényesül a ritka állati bőrök és elefántcsonttermékek esetében). Az üvegfalú felhőkarcolót vagy a városi terepjárót tehát elfogadhatatlannak kell ítélni. Az uralkodó értékrend e messzemenő változásához a magán-szektor együttműködésére is szükség van, amelynek fel kell készülnie az energiahatékonyság ösztönzéséhez szükséges váltásra, hogy versenyelőnyre tegyen szert a nemzetközi piacokon. Mindehhez a fenti új elveket a reklámozásban is alkalmaznia kell ahelyett, hogy egymásnak ellentmondó üzeneteket küldene, amelyek az autók súlyát és – szükségtelen mértékű – teljesítményét státuszszimbólumként dicsőítik, ahogyan az túlságosan gyakran történik.

3.4 A cselekvési terv tíz kiemelt tevékenységet határoz meg négy elsődleges fontosságú területen: az energia átalakítása, szállítás és elosztása; a lakóépületek, illetve a kereskedelmi és szakmai célú épületek; a közlekedés; az ipari és a mezőgazdasági felhasználás. Ezek a területek felelősek az energiafogyasztás több mint 90 %-áért. A nemzetközi megállapodások keretében egyéb intézkedések is születnek, hogy partnerségek alakuljanak ki a normák meghatározása, a tájékoztatás, a képzés és a kommunikáció terén, az összes érintett szereplő közötti lehető legnagyobb szinergia kialakítása és nagyobb felelősségvállalásuk érdekében.

3.5 Az EGSZB egy további kiemelt tevékenység elfogadását javasolja a fűtésre és hűtésre használt fosszilis tüzelőanyagok fogyasztásának csökkentésére szolgáló intézkedések bevezetése érdekében, és megjegyzi, hogy a javaslat nem elemzi távfűtési és -hűtési hálózatok kialakításának lehetőségét, amelyekkel lehetővé válna az elsődleges energiaforrások átalakításából származó, 33 %-os veszteség elkerülése. E potenciál akár megkétszerezhető is volna, ha a megújuló energiaforrások használatával vagy a hulladékkezeléssel összekapcsolódna. Ez akár évi 50,7 Mtoe megtakarítást is eredményezhetne. Az EGSZB a kiemelt cselekvések mellett olyan új, kézzelfogható, elsőrendű fontosságú kezdeményezések megvalósítását javasolja, amelyek elősegítik új munkatípusok kialakítását és továbbfejlesztését az energiahatékonysági ágazatban; új, integrált energetikai szolgáltatások terjedését; új, energiatakarékos, kevesebb szennyezést okozó termékek népszerűsítését; a K+F ösztönzését nemzeti és európai szinten egyaránt, az ezekhez rendelt költségvetési keretek számottevő növelésével; valamint az összes, már rendelkezésre álló technológiai erőforrás hasznosítását. További cselekvési területek lehetnének még az alábbiak: a szilárd városi hulladék újrafeldolgozásának és kezelésének fejlesztése, ami sok felhasználási lehetőséget kínál, különféle kezdeményezések ösztönzése a vállalatok társadalmi felelősségvállalásának területén, csakúgy mint önkéntes vállalati megállapodások, amelyekbe aktívan bevonják a munkavállalókat az EMAS-eljárások alapján.

3.6 Az Európai Bizottsági javaslat számos jogalkotási intézkedést előírnyoz, így például új irányelveket és rendeleteket, valamint meglévő eszközök felülvizsgálatát a normák szigorítása céljából (lásd a 2007. február 7-i bejelentést a gépjárműipar szén-dioxid-kibocsátási felső határértékeiről). Az EGSZB tudomásul veszi az Európai Bizottság javaslatait és a tavaly márciusi, tavaszi európai tanácsi ülés határozatait, azonban rámutat, hogy a 2004. májusi és a 2007. januári bővítési hullámot követően óriási számú használt gépjármű került az érintett országokba. A beáramlás folyamatos, sőt, egyre erősebb. Az EGSZB véleménye szerint sok évnek kell még eltelnie ahhoz, hogy a gépjárműpark teljesen kicserélődjön e tagállamokban, és elképzelhetetlen, hogy ez a meglévő járműparkra vonatkozó, kötelező erejű norma révén valósuljon meg.

3.7 A dokumentum nem veszi figyelembe azt, hogy a közösségi felelősségi és hatáskörök megerősítendők a célok elérésének biztosításához, továbbá annak érdekében, hogy a nemzetközi partnerek felé egységesen lépünk fel. Az EGSZB támogatja az Európai Tanács dokumentumának rendelkezéseit, valamint az „Európai energiapolitika” elfogadását, amely az energiapolitikát az egyik jövőbeli uniós prioritásnak tekinti, továbbá megerősíti az EU külpolitikáját és nemzetközi együttműködését. A hatályos Szerződések jogi korlátozásait, amelyek az energiapolitikai döntéshozatal jogát a tagállamoknak tartják fenn, némileg ellensúlyozza a harmadik országokkal szembeni képvisleti hatáskör valódi növekedése, bár a 174. cikk (4) bekezdése a hatáskörök megosztásáról rendelkezik, és sajátos szerepet ír elő a nemzetközi szervezetekkel való együttműködésben. Egyértelmű, hogy minél összehangoltabbak a politikák, annál nagyobb az EU tárgyalóképessége. Az EGSZB felkéri az Európai Parlamentet, a Tanácsot és az Európai Bizottságot, hogy szükség esetén vegye fontolóra a Szerződések olyan módosításának lehetőségét, amely nagyobb hatáskörrel ruházná fel a Közösséget a külső partnerek viszonylatában, biztosítva egységes képviselést azok felé.

3.8 Az energia-végfelhasználás hatékonyságáról és az energetikai szolgáltatásokról szóló irányelv (2006/32/EK) a „fehér bizonyítványok” szélesebb körű alkalmazásán alapuló stratégiát említ, valamint az Európai Bizottság által értékelendő, nemzeti cselekvési terveket. Maga a cselekvési terv az Európai Bizottság munkája mennyiségének jelentékeny növekedését vonja majd maga után, a jogalkotási és szabályozási kezdeményezések, valamint a monitoringtevékenység tekintetében egyaránt. Az EGSZB úgy látja, hogy az eddigi tapasztalatok bátorítóak, bár a fehér bizonyítványok piacának beindítása nem volt zökkenőmentes, többek között a tagállami szabályozások közötti eltérések miatt. Az irányelv céljainak elérésével kapcsolatos tevékenységekhez, és általánosabban véve, az Európai Bizottság vonatkozó munkájának eredményessé tételéhez több európai bizottsági munkaerőt kell e feladatokhoz rendelni. Az EB becslése szerint további 20 főre van szükség. Az EGSZB az igényelt erőforrások átgondolt felbecslését ajánlja, és reméli, hogy azokat az Európai Bizottság rendelkezésére bocsátják majd.

3.9 A javasolt intézkedések végrehajtása a HÉA-bevétel visszaeséséhez vezető megtakarításokat fog eredményezni, amely csökkenés hatással járhat a közösségi költségvetésre. E negatív

hatást részben kiegyenlíti az energiahatékonysági politikával összefüggő, új tevékenységek fokozódása. Az EGSZB felkéri az Európai Bizottságot e forgatókönyv elemzésére, mivel ezt nem veszi számításba a hatásvizsgálati jelentés. Az EGSZB úgy véli, hogy az EU jelenlegi erőforrásai teljesen elégtelenek arra, hogy valamennyi közösségi programot lefedjék, amelyek finanszírozását folyamatosan csökkentik rendkívül hasznos – részben energiamegtakarítást célzó – projektekért. Az „energiaadó” – bevezetése esetén – olyan adópolitika részét kell, hogy képezze, amely figyelembe veszi a sebezhető társadalmi csoportok érdekeit, és nem csökkenti a társadalombiztosítás és a közszolgáltatások jelenlegi szintjét.

3.10 A cselekvési tervet hátrányosan érintik a közlekedési fehér könyvben kitűzött célok elérésének nehézségei. A felidei felülvizsgálatról szóló jelentésében az Európai Bizottság megjegyzi, hogy az eddig tapasztalt akadályok és ellenállás gátolták a vasúti és tengeri szállítás megerősítését, ami pedig jelentős energiamegtakarítást eredményezne. E terület megerősítése abszolút prioritásként kezelendő, figyelembe véve mind az infrastruktúra kiépítéséhez, mind pedig az emberek szokásainak módosításához szükséges időt. Jobban kell összpontosítani a munkavállalók közlekedésének javítására, akiket jelenleg erősen büntet egy olyan politika, amely inkább szolgálja az azonnali pénzügyi haszonszerzés célját, mint a tömegközlekedés szükségleteit – így például előnyben részesítik a nagysebességű kapcsolatokba történő beruházást. A dolgozók munkahelyre jutásának megkönnyítése nem csupán az energiafelhasználást csökkenti majd, hanem jelentősen javítja az ő életminőségüket is. A tömegközlekedési rendszerek megerősítéséhez szükséges állami beruházásra irányuló törekvés elkerülhetetlenül összeütközésbe került többek között a sok tagország államháztartását sújtó, nagy nehézségeket okozó, öt éves gazdasági válsággal. A létfontosságú infrastruktúra felállításának hiánya, valamint az olyan stratégiai tervek közösségi finanszírozásának csökkentése (20 milliárd euróról 7,5 milliárd euróra), mint például a transzeurópai közlekedési folyosók, vagy az igen jelentős európai gépjárműiparra vonatkozó stratégiák, mind hozzájárult a fenti terv elavulttá válásához. Az EGSZB a közeljövőben fontos véleményt fogad majd el a városi területeken zajló közlekedésről, amely a tömegközlekedési hálózatok igénybe vételének folyamatos visszaesésére mutat rá, és megoldásokat javasol az utakon járó magángépjárművek számának mérséklésére⁽³⁾. Az EGSZB helyteleníti, hogy nem sikerült kellően összehangolni a közlekedési és energiapolitikákat, amelyek pedig – csakúgy, mint a környezeti és iparpolitikák – szükségszerűen egymást kiegészítő műszaki és ipari kérdésekkel foglalkoznak. Megalapozottan aggódik amiatt, hogy az összehangoltság hiánya okán a fenti európai bizottsági dokumentum közel sem lesz olyan hatékony, mint lehetne.

3.11 E problémák érintik az Európai Bizottság jogalkotási tevékenységét, közleményeit és ajánlásait. Ugyanazok a problémák jelentkeznek Brüsszelben is, mint nemzeti szinten, és a helyzetet csak súlyosbítja az a tény, hogy a nemzeti politikák uniós szinten koordinálandók (és nem fordítva!).

⁽³⁾ TEN/276 – „Közlekedés a városi és nagyvárosi területeken”, előadó: Lutz RIBBE.

3.12 Az európai energiapolitika valamennyi társadalmi csoport által támogatható kell, hogy legyen; azonos elbánásban kell részesülniük az energiaszolgáltatók által nyújtott szolgáltatásokhoz való hozzáférés tekintetében, illetve amikor hatékonyabb háztartási készülékeket vásárolnak vagy lakást bérelnék. Kedvező hatással kell járnia a foglalkoztatásra nézve, ami bizonyosan azonnal lehetséges a lakásszektorban. Az energiahatékonyság fokozására irányuló mindenfajta intézkedés esetében a kedvezményeknek azt kell célozniuk, hogy kiemeljék az előnyöket a felhasználó számára, annak érdekében, hogy a költségek ellensúlyozásához szükséges idő ésszerűen rövid és könnyen kiszámítható legyen.

3.13 A finanszírozásnak nem szabad csupán állami forrásokból történnie: alapot lehetne létrehozni az energia- és a villamosáram-ágazat által hatalmas profitjának kis hányadát felhasználva, amint azt – kísérleti projektként – már számos tagállamban bevezették. Ez azonban nem vezethet a végfelhasználók által fizetendő magasabb díjtételekhez, vagy a vállalkozások által végrehajtott stratégiai beruházások csökkenéséhez. Természetesen figyelembe kell majd venni az energiatermelő iparban az egyre nagyobb költséggel kielégíthető növekvő igény kezeléséhez szükségesé váló, hatalmas beruházásokat, míg más fosszilizserőforrás-árak a kőolajárak trendjeihez kötődnek, a kutatási költségek ugyanakkor jóval alacsonyabbak, mint az elosztó iparágak esetében. Az alaphoz való hozzájárulásnak emiatt figyelemmel kell lennie a viselendő kutatási költségek közötti nagy különbségekre. A tagállamok között különbséget azon különféle jogszabályok alapján lehetne tenni, amelyek az energiaipar energiahatékonysági és árszabályozási kutatásba való beruházási kötelezettségeire vonatkozóan érvényben vannak. E megoldás lehetővé tehetné a pénzügyi erőforrással nem rendelkező kis ingatlan tulajdonosok számára otthonuk energiahatékonyságának javítását, beindítva ezzel egy munkahelyteremtő, kedvező folyamatot.

3.14 A különös óvatossággal alkalmazandó adókönyvitések a legalacsonyabb jövedelmű csoportokra kellő tekintettel hajtandók végre, mivel ők – nem fizetvén adót – ki lennének zárva az energiahatékonysági politika megvalósításának elősegítését célzó intézkedések köréből. Hatékonysági bónuszt kaphatnának azok, akik túlzottan alacsony jövedelmük miatt nem közvetlenadó-alanyok.

3.15 Az EGSZB igen lényegesnek véli, hogy az európai, nemzeti, helyi, illetve regionális szinten kidolgozott tájékoztató kampányok egyszerre egy, közösen meghatározott témáról szólnak (pl. egy hónapig összpontosíthatna Európa a villanykörtekre, egy másik hónapig a tömegközlekedés fejlesztésére, azután a környezetbarát, hatékony hűtésre/fűtésre stb.). Kampányt lehetne indítani különféle, idevágó ötletek és javaslatok terjesztésére, a közvélemény egyre nagyobb részét tájékoztatva e létfonosságú szükségletről. Kézszelhető eredmény csak a tömegek figyelmének felkeltésével érhető el. A demokratikus vita, a különböző érintett felek képviselőinek bevonása, valamint a kormányok szerepe igen lényeges lesz a tervezett cselekvések eredményes irányítása szempontjából. Az energiahatékonyság terén több műszaki tanácsadóval rendelkező tagállamoknak figyelemmel kell kísérniük a tanácsadók többi tagállambeli képzését a cselekvési terv sikeréhez megkívánt ismeretek egységes terjesztésének biztosítása érdekében. A tagállamokban a régióközi együttműködés ösztönzésével támogatandó az energia felsőoktatásban, illetve továbbképzésben való tanítása. Az

Európai Bizottság eredményesen tölthetné be ebben a koordinátor szerepét.

3.16 Nagy gonddal kell eljárni, hogy megtaláljuk az alapvetően fontos egyensúlyt az összes lehetséges fejlesztés biztosításának szükségessége, továbbá a gazdasági és termelőrendszerek hirtelen változás kezelésére való képessége között. Valódi a veszélye annak, hogy ha az energiaintenzív iparágak túl magas költségekkel találkoznak, akkor kevesebb „korlátozással” járó területekre helyezik át a termelésüket. A változás ütemének szorosan össze kell függnie az alkalmazkodási és költségfelvételi képességgel. Intézkedéseket kell kidolgozni a céllal, hogy hosszú távú szerződések legyenek aláírhatók, amelyek hosszú ideig változatlan energiaárakat garantálnak cserében a termelési, szállítási és elosztási innovációba, technológiába és infrastruktúrába való beruházásra vállalt kötelezettségekért. A beruházásokat az energiahatékonyság szempontjából kell értékelni. Az önkéntes megállapodások alkalmazása kedvező megoldásnak tekintendő, azonban valódi, gyors monitoringképességet igényel a regionális szervek részéről, valamint azt a szándékot, hogy kötelező erejű vállalásokkal váltsák fel azokat, amennyiben eredménytelennek bizonyulnak.

3.17 A meghatározott intézkedéseknek mindig figyelembe kell venniük a piaci helyzetet, amely egyre inkább globalizált. Az energiaárak potenciális növekedése óriási problémákat okozhatna az olyan, sok energiát felhasználó ágazatok számára, mint például az alumínium- vagy a cementipar. A lisszaboni célok folyamatosan szem előtt tartandók, az európai rendszer versenyképessége pedig állandóan biztosítandó. Ez utóbbi a globális gazdasági rendszerrel összhangban lévő energiaárakra kell, hogy tudjon támaszkodni. Ezenkívül Európának nem szabad eltérnie az egyes ágazatok és vállalkozások által továbbra is, folyamatosan kinyilvánított működésáthelyezési fenyegetéseket. Szankcionálni kell azokat a vállalkozásokat, amelyek csupán hasznuk növelése céljából helyezik át működésüket, mivel nemcsak – időnként szélsőségesen súlyos – szociális problémákat okoznak elkerülhetetlenül, amelyek a közösségre is hatnak, hanem a belső piaci versenyt is torzítják azáltal, hogy olyan árakat visznek ott piacra, amelyek más, megengedőbb országokban készültek, ahol nincsenek meg ugyanazon korlátok.

4. Egyedi megjegyzések

4.1 Az EGSZB – nyilvánvaló okokból – nem fog megvitatni minden egyes (mintegy 75 darab) javasolt cselekvést, úgy látja azonban, hogy megjegyzéseket kell fűznie a dokumentumban és annak mellékleteiben szereplő legfontosabb intézkedésekhez és javaslatokhoz. Az EGSZB meghallgatást tartott, amelynek résztvevői további, hasznos ajánlásokat tettek, amelyek növelték az EGSZB ismereteit a tárgyban, és számottevően hozzájárultak a munkájához.

4.2 **Először is** sikert arattak azok az intézkedések, amelyeket eddig elfogadtak az energiát felhasználó termékek és épületek, továbbá az energetikai szolgáltatások dinamikus energiateljesítmény-követelményei terén. A termelők és a fogyasztók nagy érdeklődést és hajlandóságot mutattak az új, egyre hatékonyabb termékek kínálatának, illetve keresletének fokozása iránt. Az elérhető megtakarítás azonnali visszajelzése, valamint a környezeti kérdésekben egyre elterjedtebb oktatás és figyelemfelkeltés

azt mutatja, hogy e politikák már a jelenben alkalmazhatóak, és általuk elérhető a várt eredmény. A környezetbarát tervezést jól fogadta a közvélemény, amely egyre nagyobb figyelmet fordít a kínált termékek tulajdonságaira. Ösztönzendő az a – néhány termelő által már mutatott – tendencia, amely szerint hangsúlyozza termékei energiahatékonyságát, és részletes útmutatást nyújt a vevőnek a termékek energiahatékony felhasználásához. Az USA-ban alkalmazott modell, amelynek keretében – igen bátorító eredményekkel – egyedi ösztönzőket nyújtanak a környezetbarát tervezéshez folyamodó vállalkozásoknak, szintén figyelmet érdemel. Az EGSZB úgy véli, hogy sikerrel jár majd a vállalkozások hálózatának olyan támogatása, amelynek keretében adójóváírást nyújtanak az igen energiahatékony termékeket kifejlesztő és gyártó vállalkozásoknak, feltéve, hogy e rendszer a gépipari ágazatban végzetthez hasonló, eredményes és szoros piac- és termékfelügyelettel jár együtt. E felügyeleti tevékenység garanciának tekintendő arra, hogy az etikusan cselekvő gyártók beruházásai nem válnak semmivé, és ajánlandó a végrehajtásáért felelős regionális önkormányzatoknak.

4.2.1 A címkézés jó gyakorlat, amely ösztönzendő és a lehető legtöbb termékre alkalmazandó, továbbá késedelem nélkül kiterjesztendő a gépjárműipari és az építőipari ágazatra is. Az EGSZB támogatja a javaslatot, és sürgeti az Európai Bizottságot, hogy helyezze az említett 14 terméket a minimális energiateljesítményre vonatkozó normák hatálya alá, különös figyelmet fordítva az egyes piaci szegmensekre, hogy az új szabályozórendszer ne torzítsa a versenyt. Más, a minimumnormák hatálya alá helyezendő végfelhasználói termékek is meghatározandók. Az EGSZB támogatja, hogy elsőbbséget élvezzen a „készenléti”, illetve „alvó” üzemmód energiafogyasztásának csökkentése, és igen jelentősnek tekinti e lépést, mivel általa a fenti üzemmódokban a fogyasztás a használatban lévő készülékek fokozatos lecserélésével akár 70 %-kal is mérsékelhető lenne. Az EGSZB úgy látja, hogy az „Energy Star” megállapodással kötelezővé kellene, hogy váljon a regisztráció az EU-ban (mint ahogy az már kötelező az USA-ban) az irodai berendezések beszerzésére kiírt, nyílt pályázatok esetében, és „azt várja, hogy az Európai Bizottság maga járjon elől jó példával” (*). Ilyen jellegű megállapodásról más, fontosabb kelet-ázsiai termelőkkel is tárgyalni kell, hiszen ők jelenleg az elektronikai készülékek piacának számottevő hányadát alkotják.

4.2.2 A címkék helyességének ellenőrzésére és a visszaélések szankcionálására szolgáló, gyors eljárások hiányában a háztartási készülékek terén fennáll annak a veszélye, hogy jó szándékú, az energiahatékonyságba befektető vállalatokat szankcionálnak, a normáknak meg nem felelő termékek pedig piacra kerülhetnek. Ösztönzendő a régebbi háztartási készülékek cseréje (becslések szerint 200 millió 10 évesnél régebbi készüléket használnak Európában), mivel ez nagyobb megtakarítást eredményez; és meg kell akadályozni azt is, hogy a nem energiahatékony, elavult berendezések a fejlődő országok használtcikk-piacára kerüljenek. Azt is biztosítani kell, hogy a háztartási készülék-vásárlás finan-

(*). Vélemény az irodai berendezésekre vonatkozó energiahatékonysági címkézésről; előadó: Ivan VOLES.

szírozására irányuló kezdeményezések kizárólag energiahatékony termékekre vonatkozzanak.

4.2.2.1 Ennek kapcsán kiemelendő, hogy az elektromoskészülék-gyártó iparág – annak ellenére, hogy nem hajlandó betartani az önkéntes önszabályozás kódexét – kinyilvánítja, hogy szükség van a piacot szabályozó, kötelező intézkedésekre. Az, hogy nem szankcionálják azokat a gátlástalan termelőket és importőröket, akik „A” osztályba sorolnak olyan termékeket, amelyek nem felelnek meg a lefektetett energiatakarékosági kritériumoknak, a gyakorlatban megkönnyíti a névleg alacsony fogyasztású készülékek forgalomba kerülését. A szabályozást kérő európai vállalkozások által elítélt hiányosságok kapcsán azonban továbbra is megfontolást igényel az önkéntes megállapodások hatásossága.

4.2.3 Jelentős megtakarítás érhető el az építőiparban, ahol már ma is rendelkezésre állnak alternatív anyagok, építési módszerek és fűtési formák. Ilyen például a kondenzációs bojler, amellyel 6–11 %-os tüzelőanyag-megtakarítás érhető el az egyébként szétoszló látnens hő újrahasonosításával. A légkondicionálás energiafogyasztása csökkenthető lenne napelemeknek az épületek külsejére való felszerelésével, mivel a belső napelemek pajzsként védenek a fény ellen, de megőrzik a hőenergia nagy részét. Az ún. passzív házak például olyan épületek, amelyek kevesebb mint 15 kWh-t használnak fel évente (téli-nyáron), négyzetméterenként az alapvető fogyasztáshoz (hűtés, fűtés). A teljes fogyasztást (önellátás) és az alapvető fogyasztási határértéket is meg kell adni, és egészében véve kiszámolni (világítás, készülékek – hatékonyság+önellátás), beleértve a ruhaszáritást is (egy kiló mosott ruha megszáritása 3–4-szer annyi energiát fogyaszthat el, mint amennyi egy mosáshoz szükséges). Amennyiben az energiafogyasztás az évi 180 kWh/m²-es átlagról leszállítható volna évi mintegy 15 kWh/m²-re, akkor akár 90 %-os megtakarítás is elérhető lenne (Wiesbaden – „passzív házak falva”, 1997., 22 ház, átlagos fogyasztás: évi 13,4 kWh/m²; Kronsberg, 1998., 32 passzív ház, átlagos éves fogyasztás: 14,9 kWh/m²). Támogatni kell az ilyen jellegű termékek európai piacának beindítását, hogy széles körűen, megfizethető áron hozzáférhetővé váljanak e technológiák.

4.2.4 Az EGSZB rámutat, hogy állami befektetésre van szükség a szociális és középületek energiahatékonysága érdekében. Ennek megújuló erőforrások használatával kell együtt járnia. Különösen fontos ez az új tagállamokban, ahol még további jelentős eredményeket lehet elérni az energiamegtakarítás terén. A jogszabályi harmonizációt és a szakértők képzésének kialakítását célzó programokon kívül az EGSZB szorgalmazza a strukturális alapok egy részének ilyen célra való elkülönítését is. Az európai pénzügyi intézményeket is sürgetni kellene, hogy ösztönözzék az épületek energiahatékonyságának modernizálásába való befektetéseket.

4.2.4.1 A valódi passzív házaknak rendelkezniük kell bizonyos szerkezeti tulajdonságokkal (optimális szigetelés a falakban és padlózatokban, előszellőztető vezetékek a ház alatt a friss levegő bevezetéséhez), ami megnehezíti és költségessé teszi a már megépült házak teljes hozzáigazítását ehhez a normához. Ez azt jelenti, hogy talán a legjobb a törekvéseket arra koncentrálni, hogy minél több új épület, különösen pedig a középületek – amelyekre kötelező jellegű szabályokat kell fokozatosan életbe léptetni – megfeleljenek a passzív ház követelményeinek. Ezen kívül nagyon fontos az is, hogy a passzív ház energiahatékony megoldásait széles körben alkalmazzák a magánépületeken végzett javítási vagy karbantartási munkálatok alkalmával. Ezt nagyon alacsony kamatlábú feltöltődő alapok is támogathatják. Nem szabad elfelejteni, hogy a 2020-ban használatban levő épületek többsége már ma is áll. Ami a bérleményeket illeti, foglalkozni kell azzal a problémával, hogy hogyan lehet nagy befektetéseket fordítani a lakóépületek energiatakarékossá tételébe úgy, hogy az pénzügyileg megvalósítható legyen a tulajdonosok számára. A közvetlen előnyöket ugyanis általában a bérlők élvezik.

4.2.4.2 A SEC(2006) 1175 hatásvizsgálati jelentésben az Európai Bizottság arra számít, hogy 140 Mtoe megtakarítás érhető el az épületek energiahatékonyására vonatkozó 2002/91/EK irányelv módosításával, a minimumkövetelmények alkalmazásához meghatározott jelenlegi 1 000 m²-es küszöbérték csökkentésével (a középületek számára a követelmények szigorításával) illetve a „fehér bizonyítványok” rendszerének szélesebb körű alkalmazásával. Az EGSZB-t aggasztja az, hogy ez a cél rövidtávon túl ambiciózusnak bizonyulhat ⁽⁵⁾. Az EGSZB úgy véli, hogy a tagállamoknak egységes eszközöket kellene elfogadniuk a rendeletek hatásainak mérésére (pl. hőszigetelés minősége), és hogy kötelezővé kellene tenni számukra a megfelelő felügyeleti intézkedések bevezetését. (Lásd például a Franciaország és Flandria közötti különbségeket: előbbiben kevés, utóbbiban pedig nagyon is szigorú a felügyelet.) A Tanácsnak és a Parlamentnek meg kellene állapítania, hogy jogilag felhatalmazható-e az Európai Bizottság arra, hogy egy újabb irányelv helyett rendeletet adjon ki úgy, hogy 2009 után egyszerűen hatályon kívül helyezze a 2002/91/EK irányelvet.

4.2.4.3 Egy a közelmúltban publikált szakdolgozat ⁽⁶⁾ rámutat arra, hogy:

1. A már meglévő – lakó-, kereskedelmi vagy oktatási célú – épületek energiahatékonyágának növelésekor nem mindig lehet az alacsony energiafelhasználású épületek és passzív házak szintjét elérni.
2. Az ilyenfajta műveletek elvégzéséhez befektetésre van szükség, ami egyes személyeket anyagilag megterhelhet. Még

⁽⁵⁾ Az említett irányelv 15. cikkének (2) bekezdése hároméves felfüggesztő hatályú időszakot biztosít a teljes körű alkalmazás előtt, amennyiben a tagállam bizonyítani képes, hogy nincsenek megfelelően képesített vagy elismert szakemberei. Ezzel a tagállamnak nemcsak arra nyílik lehetősége, hogy elhalassza a „fehér bizonyítványok” bevezetését, hanem arra is, hogy a kazán- és légkondicionáló rendszerek ellenőrzését elodázza. Ezért nem valószínű, hogy a Tanács hajlandó 2009 előtt újratárgyalni az ügyet (és ezt maga az Európai Bizottság is megerősíti); mielőtt életbe lépnének azok az intézkedések, amelyekről a remélt eredményeket várjuk, több évnek is el kell telnie egy új irányelv elfogadásáig ebben a témában.

⁽⁶⁾ Giulio Scapin: A „passzív ház” szabvány energetikai és makroökonómiai hatásainak elemzésére használt modellek összehasonlítása, Padovai Egyetem (2005/2006.), 2007. május 30., www.tesionline.it.

a legkifizetődőbbnek tűnő befektetésről is le kell mondani, ha a pénzügyi eszközök nem állnak rendelkezésre.

3. Ahhoz, hogy jobb szigetelés használatával elérhető legyen a passzív házak energiafelhasználási szintje, meghatározott szaktudás szükséges, amit természetesen meg lehet szerezni. Ezeket az elveket nem csak a tervezési, hanem – és főként – a működési fázisban is alkalmazni kell.
4. Azok az alkalmazások, amelyek energiát igényelnek, a felhasználók alapvető szükségleteit szolgálják ki, ezek pedig egyértelműen nem rugalmasak: az energia árának még az erőteljes változásai sem járnak rövid távon ugyanilyen szélsőséges viselkedésbeli változással. Az energiafelhasználás korlátozása vagy az alternatív energiaforrások keresése utólagos reakciók, amelyekkel egy új, hosszú távú egyensúlyba próbálunk beilleszkedni. Ezek a lépések azonban csupán kismértékben javítják az energiakeresleti görbe rugalmasságát.

4.2.4.4 Az elemzésből az derül ki, hogy jelentős (legalább 16 cm-t meghaladó) vastagságú szigeteléssel minden esetben megtérül a passzív ház szintjének elérése érdekében tett befektetés, különösen hagyományos épületek esetén. Működési szempontból a teljes épületburok szigetelése minden másnál fontosabb. A lehetőségek összetett elemzésével pedig optimalizálható a befektetés nettó jelenértéke (NPV).

4.2.5 Ami a fehér bizonyítványokat illeti, az azokat bevezető országok – bár korlátozott körű – pozitív tapasztalatait hátráltatta az egyes EU-országokban késlekedő ipari innováció. A fehér bizonyítványok rendszerének eredményességéhez a műszaki és gazdasági potenciálra vonatkozó reális célkitűzések, a célok megvalósításához vezető lehetőségek széles tárháza (szektorok, projektek, szereplők, költségek), garantált normális piaci működés (kereslet és kínálat struktúrája, háttérfeltételek), világos, áttekinthető, megkülönböztetéstől mentes, egyszerűsítésre törekvő szabályok (piachoz jutás feltételei, piaci szabályok), valamint megfelelő szankciók szükségesek. Teljesülnek ezek a feltételek a fehér bizonyítványok potenciális európai piacán? A gyakorlat esetleges elterjesztése során ezért megfelelő körültekintéssel kell eljárni.

4.3 Az átalakítási fázisban bekövetkezett energiavesztéses akkora, mint a lakó- és ipari épületek elsődleges energiafogyasztása összesen: 33 %, vagyis több mint 580 Mtoe. Az EGSZB szerint ez egyértelműen kulcsfontosságú cselekvési terület lenne. A hosszú távú átvitel során fellépő energiavesztés is jelentős. Az egyik mindenképpen fejlesztésre érdemes terület a modern, magas feszültségű egyenáram-átviteli vezetékek, amelyek használatával a hálózatban 1 000 kilométerenként csupán az energia 3 %-a vesz el. Azon kívül, hogy jelentős megtakarítással jár, ez a

technológia kiküszöböli a váltóáram-átvitel elektromágneses hatásait, mint például a hozzá kapcsolódó rendkívül alacsony frekvenciájú (ELF) elektromágneseshullám-kibocsátásokat. A jelenleg rendelkezésre álló technológiának köszönhetően hosszú távolságokon már gazdaságosan megvalósítható ez a fajta átvitel (Svédországban és az Egyesült Államokban évtizedek óta használják, és világszerte fejlesztés alatt van). Rövidebb távolságokon pedig figyelembe kell venni azt, hogy a helyi használatú alacsony feszültségű váltóáram-átalakító rendszerek költsége továbbra is magas. Konkrét kutatási projektekkel kellene ösztönözni azokat az erőfeszítéseket, amelyek az ilyenfajta költségek csökkentésére irányulnak (7).

4.3.1 Egy másik intézkedési terület a szoláris hőenergiát hasznosító technológia támogatása, amelyre az Euromed országokkal partnerségben kerülhetne sor, amelyek nagy sivatagi területei állandóan ki vannak téve a napsugárzásnak. A Német Szövetségi Köztársaság környezetvédelmi minisztere által nemrégiben megrendelt jelentés kiemeli ennek a technológiának az alapvető fontosságát, amelyet az olasz Nobel-díjas Carlo Rubbia fejlesztett ki, és amely most Granadában van tesztelés alatt. Az Enel, együttműködésben az Eneával új projektbe kezdett, amely a világon elsőként integrált egy kombinált gáz ciklusú és egy szoláris hőerőművet. Az Enea által kifejlesztett innovatív, egyedi technológiai felhasználásával az *Archimede* (Archimédész) folyamatos szolgáltatást napenergia felhasználásával készült áramot. A projekt ugyanakkor más elemekkel is büszkélkedik, amelyeket sehol máshol a világon nem használnak: öt új szabadalmat alkalmaz, köztük az olvadt fémekéket – ezek olyan folyadékok, amelyek melegítés hatására hőt adnak le, így energiát termelnek. Az eddig használt olvadt fémeket 300 fokig lehetett melegíteni. Az *Archimede* projekt keretében használt anyagok 550 fokig melegíthetők, ami a fosszilis tüzelőanyagok gőzének hőmérséklete is. Emiatt alkalmazhatóak a hagyományos erőművekben is, ami hozzájárul az energiarendszer biztonságának növeléséhez.

4.3.2 Az EGSZB javasolja, hogy az európai intézmények tegyenek jelentős erőfeszítéseket az említett területeken, és fogadjanak el a szoláris hőenergia fejlesztésének támogatását célzó intézkedéseket.

4.3.3 A hő és az elektromosság kapcsolt termelésével, függetlenül attól, hogy az energiatermelésből megmaradt hőt melegítésre használjuk vagy a maradványhővel (pl. kohókéval) termelünk elektromos áramot, hatalmas, 35–70 % közötti növekedést lehet elérni a tüzelőanyag hatékonyságában. A hálózatkezelők a megosztott energiatermelés és az aktív elosztás következtében megnövekedett költségeit szem előtt kell tartani. Ösztönözni kell a szükséges befektetéseket, tükrözve az egyes tagállamok számára adott különböző alapfeltételeket is. Az EGSZB támo-

(7) Nem szabad elfelejteni azt sem, hogy sok használatban lévő transzformátor tartalmazza az emberre egyik legártalmasabbnak tekintett anyagot, a PCB-t (poliklór-bifenil), amelynek helyettesítése vagy eltávolítása érdekében mozgalmak indultak. (Számítások szerint csupán Olaszországban a 600 000 transzformátorból 200 000 használ fel annak kitűnő hőszigetelési tulajdonságai miatt PCB-t vagy szennyező-dőtt azzal. Használata széles körű elterjedésének idején ugyanis még nem voltak ismertek azok a kémiai és fizikai tulajdonságai, amelyek tűz esetén rendkívül káros hatásúak.) Emiatt ezeket a transzformátorokat le kellene cserélni.

gatja az Európai Bizottság törekvését a magas hatékonyságú kombinált ciklusú erőművek kifejlesztésére, bár a kalkulációs módszerre vonatkozó szabályozási keret bevezetését 2010-re halasztották, és eredetigazolások bocsátanak ki olyan esetekben is, amikor a minimumelvárásoknak való megfelelés nem mindig ellenőrizhető. Az EGSZB felveti, hogy lehetséges lenne-e a kalkulációs módszerek harmonizációjának időkeretét csökkenteni annak érdekében, hogy kifejlődhessen a kombinált ciklusú erőművek egy belső piaca: ezt jelenleg akadályozza az egyes országok jogszabályi hátterének különbözősége. Jelenleg minden tagállamnak joga van eldönteni, hogy milyen kalkulációs módszerekkel méri fel az erőművek energiahatékonyságát és hozza összhangba a közösségi rendszerrel, megfelelően az irányelv rendelkezéseinek. A gyakorlatban azonban ez nem történik meg, az erőművekre vonatkozó adatok pedig nagymértékben eltérnek attól függően, hogy melyik tagállam számtani módszerét alkalmazzuk. A harmonizáció hatásos eszköze a visszaélések elleni harcra is. Növelni kell az EU erőfeszítéseit, mivel az első, február 21-i felülvizsgálat eredményei nincsenek összhangban a stratégiai célkitűzésekkel. Ez látszik a tagállamok által benyújtott értékelő jelentésekből is, amelyek a kombinált ciklusú erőműveknek az ilyen előállítású energia arányának növelését célzó fejlesztésében elért eredményekről szólnak.

4.3.4 Az EGSZB felhívja az Európai Bizottságot és a Tanácsot, hogy nyújtson több támogatást a trigenerációs programoknak, amelyek a maradék hőt hűtésre is használják. A COP (hatékonysági tényező), azaz a felvett hőenergia és a leadott hűtőenergia hányadosa különösen fontos ezen erőművek esetében. A hagyományos egységek 2,0 COP értékével összehasonlítva az ilyen erőművek 0,7–1,3 közötti értékeket érnek el, a felhasznált hő függvényében (8). A hulladékfa tüzelésű kazánok már elérhetőek a piacon. Ezek gyümölcsök és mezőgazdasági termények feldolgozásakor keletkezett termékeket (magokat, héjat, illetve olívbogyó-maradványokat, kukoricacsöveket), fűrészport és egyéb feldolgozási hulladékokat, száraz ágakat, fakérget, kávébab burkát, pálmafa hulladékát, ipari hulladékot és kidobott csomagolóanyagokat használnak fel. 100 kg ilyen hulladékból 70 kW folyamatos elektromos áram (csúcsteljesítmény: 80 kW), valamint 130 kW hő- és hűtési energia hozható létre. Egy tonna fahulladék, ami 70 euróba kerül, helyettesít 160 liter dízelüzemanyagot (175 EUR).

4.3.5 Az EGSZB megjegyzi, hogy helyénvaló lenne kampányt folytatni, illetve intézkedéseket hozni a csomagolóanyag-felhasználás korlátozására, mely anyagoknak újrafelhasználhatóknak kellene lenniük. Az előállításuk és a későbbi megsemmisítésük túlzott energiafelhasználással jár, figyelembe véve, hogy a csomagolások nagy része biológiailag nem bomlik le, és súlyosan szennyezi a környezetet.

(8) A Wikipedia szerint: a kapcsolt termelés egy sajátos formája a **trigeneráció**, amely azon kívül, hogy áramot állít elő, a transzformáció maradék hőjét hűtési energia termelésére használja, illetve hűtött vizet állít elő légkondicionáláshoz vagy ipari célra. A hőenergiát abszorpció hűtési ciklus során (a hűtőanyag állapotának megváltoztatásával és abszorbens felhasználásával) alakítják hűtőenergiává.

4.4 A piac működése

4.4.1 Jelenleg az energiapiac nem használja ki teljes mértékben a hatékonysági lehetőségeket, és jobb átláthatóságra van szükség az erőművek energiahatékonyságával és az átviteli hálózati veszteségekkel kapcsolatosan is. A gáz- és az árampiac még nem teljesen liberalizált. Egyes esetekben az ármegállapítással és magával a liberalizációs folyamattal kapcsolatos átláthatóság hiánya akadályozza egy valódi energiahatékonysági politika kialakítását. Ezzel kapcsolatosan helyénvaló lenne megerősíteni a technológiai monopóliummal rendelkező és a szabad verseny mellett működő cégek jogi szétválasztásának elvét, a villamos energia és a gáz piacának liberalizációjáról szóló irányelvek (2003/54/EK és 2003/55/EK) rendelkezéseinek megfelelően. Emellett a tulajdonosi szétválás követelményének is szigorúbbnak kell lennie.

4.4.2 A szektor árpolitikájának ösztönöznie kellene az energiahatékonyságot és -megtakarítást, különösen a fosszilis fűtőanyagok tekintetében, valamint a megújuló energiaforrások használatát. Különleges figyelmet kell szentelni az érzékeny fogyasztói csoportoknak, követe azt az elvet, miszerint garatálni kell számukra az alapvető fogyasztáshoz szükséges energiaellátást, miközben pénzügyileg előnyössé kell tenni számukra az energiatakarékosságot. „Szociális” árakat lehet például biztosítani a legszegényebbek számára, de csak egy meghatározott fogyasztási keret erejéig, vagy gazdaságilag lehetne támogatni a családokat.

4.4.3 Hasznos módszer az energiatakarékosság ösztönzésére az elektronikus mérőórák használata, aminek köszönhetően távoli energiaelosztó rendszer működtethető, és optimalizálható a hálózati terhelés. Az Enel (a legnagyobb olasz áramszolgáltató) 30 millió fogyasztóját látta el ingyenes elektronikus mérőórával és úgy tartja, hogy az energiafelhasználás módszeres megszerzése – amelyet nem utolsósorban a célzott árpolitika is elősegít – lehetővé teszi a termelés hatékonyabb kihasználását, különösen csúcsidezőszakon kívül. Az elektronikus mérőórák tudatosítják a fogyasztókban a felhasznált mennyiségeket, így ösztönözve őket a források okosabb beosztására. Az energiaszolgáltatásokról és az ellátásbiztonságról szóló irányelvek is elismerték, hogy a mérőórák az energiahatékonyságot szolgálják.

4.4.4 A megosztott energiatermelési modell (vagyis amikor sok különböző termelő létezik, köztük nagyon kisméretűek is) több szempontból is problémás a kizárólag egyirányú elosztásra tervezett közepes és alacsony feszültségű hálózatok működtetési folyamatait illetően. Hatalmas befektetésekre van szükség ahhoz, hogy a hálózatok összhangban legyenek az új termelési módokkal. A helyi előállítás természetesen alacsonyabb átviteli veszteségekkel jár, de a szükséges befektetés mértéke meglehetősen magas, és még kis erőművekkel szemben is nagy a helyi lakosság ellenállása.

4.5 A közlekedési ágazat komolyan törekszik az energiafelhasználás és a szennyezőanyag-kibocsátás csökkentésére, de helyénvaló további erőfeszítéseket kívánni meg ezen a téren, mivel ebben az ágazatban nő a leggyorsabban az energiafelhasználás és az üvegházhatású gázok kibocsátása: a közúti szállítástól eredő szén-dioxid-kibocsátás 1990–2004 között

26 %-kal nőtt. Az, hogy az európai ipar harmadik országokra támaszkodik az üzemanyag-ellátásban (amelynek 98 %-a fosszilis üzemanyag), növeli a felelősségét abban, hogy jelentősen járuljon hozzá az energiahatékonyság növeléséhez, illetve a kibocsátás, valamint a gáz- és olajtermékimport csökkentéséhez.

4.5.1 Az Európai Bizottság egyértelmű jelzést küldött a piacnak a közelmúltban hozott döntésével, miszerint jogszabályok keretében fogja meghatározni a kilométerenkénti 120 g-os CO₂-kibocsátásra vonatkozó célkitűzést, a közúti abroncsok maximális gurulási ellenállására vonatkozó címkézési szabályokat, valamint az üzemanyagokra, magas etanoltartalmú benzinkeverékekre, bioüzemanyagokra, alacsony szén-dioxid-tartalmú üzemanyagokra és nagyon alacsony kéntartalmú dízelüzemanyagokra vonatkozó követelmények változásait. 2011 és 2020 között az Európai Unióban működő üzemanyag-ellátóknak 10 %-os csökkenést kell elérniük az általuk szállított üzemanyagok finomítása, szállítása és felhasználása során kibocsátott üvegházhatású gázok mennyiségében. Ez 2020-ra 500 millió tonnával fogja csökkenni a szén-dioxid-kibocsátást. A döntésre azért került sor, mert 1995 és 2004 között a kilométerenkénti CO₂-kibocsátás 186 g-ról csupán 163 g-ra – azaz mindössze 12,4 %-kal – csökkent, miközben a járművek átlagos teljesítménye erőteljesen megugrott, ami megnehezíti a káros kibocsátások csökkentését. Ebből az ellentmondásból adódik, hogy hasznos lenne magasabb adókkal sújtani a nem energiahatékony luxusjárműveket, ahogyan azt néhány tagállam teszi. Az Európai Bizottság becslése szerint a CO₂-kibocsátás a járművek nagyobb teljesítménye miatt 2020-ig 400 millió tonnával fog nőni.

Az ACEA, az Európai Gépjárműgyártók Szövetsége kérte, hogy a folyamat 2012 helyett leghamarabb csak 2015-ben kezdődjön, és hogy minden szereplő vegyen részt benne, amint azt a Cars 21 magas szintű csoport javasolta. Az európai gyártók úgy érzik, hogy ha ezek az intézkedések nem kapcsolódnak szorosan a modellek adaptálásának hosszú távú tervezéséhez, akkor túlságosan magas költségeket fognak jelenteni az európai vállalkozások számára.

4.5.2 Az EGSZB rámutat, hogy a fosszilis üzemanyagok bioüzemanyagokkal való nagymértékű helyettesítése azzal a kockázattal járna, hogy az üzemanyag-előállításnak az élelmiszertermeléssel kellene versenyeznie a termőföld különböző célú elosztása során. Így emelkednének az élelmiszerárak, tükrözve az energia előállítási költségeinek növekedését, ami a fosszilis üzemanyagok árához igazodna. Ezáltal az északi gépjárművezetők a déli éhezőkkel versenyeznének⁽⁹⁾. Tisztán erkölcsi problémát vet fel az, ha az északi féltekén üzemanyagként használunk fel olyan mezőgazdasági terményeket, amelyek a déli fejlődő országokban több millió életet menthetnének meg. Iowa állam teljes kukoricatermelését etanolgyártásra lehetne felhasználni. Ha figyelembe vesszük, hogy egy szabadidő-terepjáró tankja 25 gallonos, vagyis 94,5 literes, ami megegyezik az egy ember által egy év alatt elfogyasztott ételmennyiséggel, a probléma átérezhetővé válik, és valamiféle megoldást követel. Az EGSZB véleménye kibocsátására készül ebben a tárgyban⁽¹⁰⁾.

⁽⁹⁾ L. Brown: www.earthpolicy.org, és 2005-ös FAO jelentés.

⁽¹⁰⁾ TEN 286 – A bioüzemanyagok terén elért haladásról; Előadó: Edgardo Maria IOZIA.

4.5.3 Az EGSZB megjegyzi, hogy az Európai Bizottság ösztönzi az önkéntes megállapodásokat, és kötelező jellegű intézkedéseket is bejelent. Maga az Európai Bizottság is elismeri az önszabályozás fontos szerepét, amennyiben a célkitűzések gyorsabban és költséghatékonyabb módon érhetőek el így, mint jogszabályi követelmények révén. Az önkéntes megállapodásoknak több előnye is lehet a szabályokkal szemben. Gyorsan és költséghatékonyan valósíthatók meg, ezáltal gyors előrelépést tesznek lehetővé. Rugalmasak és könnyen összhangba hozhatók a technológiai lehetőségekkel és a piaci tendenciákkal. Az EGSZB felkéri az Európai Bizottságot, hogy alaposan vizsgálja meg annak okát, hogy csak kismértékű előrelépés történt az európai gépjárműipar szén-dioxid-kibocsátásának visszafogása terén, holott ez az egyik legnagyobb K+F célú befektetésben részesülő ágazat. Az EGSZB egyetért az Európai Bizottság kijelentésével, miszerint a kötelező jellegű normák nem mindig teszik lehetővé a kutatási lehetőségek teljes mértékű kihasználását, és hátráltathatják a megoldások alkalmazását is.

4.5.4 Az építőiparnak döntő szerepe van az energiahatékonyság megvalósításában mind az új építkezések, mind pedig a meglévő épületek átalakítása esetében. Az iparág azonban számos országban késlekedett a hatékonyabb módszerekhez való alkalmazkodással, illetve ellenállt a szigorúbb normák bevezetésének. Jelentős erőfeszítésre van szükség az iparágban érintett valamennyi dolgozó újraképzésére a szigorúbb normák szükségességével és megvalósíthatóságával kapcsolatban, illetve meg kell győzni őket annak fontosságáról, hogy állandó jelleggel élen járjanak a szigorúbb hatékonysági normák alkalmazásában, ahelyett, hogy fékeznek a változtatásokat. Az építőipar valamennyi területén tevékenykedő tervezők, vezetők, szakmunkások újfajta képzésére van szükség az energiahatékonyság terén elérhető célkitűzésekkel és az azok eléréséhez szükséges új ösztönzőkkel kapcsolatban.

4.6 Az EGSZB teljes mértékben támogatja az Európai Bizottság által javasolt ösztönzőket, valamint pénz- és adóügyi stratégiákat, különösen az EBB és az EBRD bevonását. Hasonlóképpen támogatja azon lépéseket, amelyek célja, hogy az európai bankszektorban tudatosítsák, hogy a nemzeti energia-tervek végrehajtását pénzügyileg támogatni kell. Ennek érdekében különösen fontos a fennmaradó jogi korlátozások megszüntetése az energiahatékonysággal kapcsolatos megoldásokat szállító cégekkel (ESCO cégek) szemben.

4.6.1 Az EGSZB külön az energiahatékonyság finanszírozása témájának szentelt konferencia megrendezését kéri egyrészt az érdekelttek figyelmének felhívása, másrészt az európai bankszektor arra való ösztönzése céljából, hogy részt vegyenek az európai gazdaság korszerűsítését célzó jelentős projektben. A bankok egyfajta *Millennium Challenge* versenyben vehettek részt, amelyben az energiahatékonyság finanszírozásának legjobb módját megtalálók jutalomban részesültek.

4.7 Az EGSZB szerint nélkülözhetetlenek a lakosság figyelmét felkeltő kampányok. Ezeket nemzeti és helyi önkormányzatok, gyártók és energiaszolgáltatók is kialakíthatják. Ki kell emelni a regionális önkormányzatok, mint a lakosságot tájé-

koztató „semleges” csatornák szerepét. Széles körű nyilvánosságot kell adni a sikeres energiatakarékosági kezdeményezéseknek. A reklámoknak ösztönözniük kellene az energiahatékonyságot és a környezetet tiszteletben tartást mint a valódi minőségi termékek jellemzőjét, hogy megfelelőbb státuszszimbólumok alakulhassanak ki – a jelenlegiek ugyanis nagyon gyakran kifejezetten olyan termékek, amelyek használatuk során pazarolják az energiát. Az EGSZB támogatja a polgármesterekből álló szövetség létrehozását, de úgy véli, hogy Európa húsz legjelentősebb városának szövetsége nem eléggé nagyra törő célkitűzés. Sokkal magasabbra kell tenni a mércét, és hatékonyabban ki kell aknázni a helyi szakértelmet. Egy internetes portál vagy más kommunikációs eszköz létrehozása az unió lakossága 80 %-ának otthont adó kisebb-nagyobb európai városok közötti tapasztalatcsere céljából igen hasznos volna a – például a – városi közlekedéspolitikáért és a közvéleményre közvetlen hatással bíró helyi tevékenységek szervezéséért felelős helyi tisztviselők közötti kapcsolat megteremtése szempontjából. Az „energiatakarékos település” tanúsítványok odaítélése (amelyek közül az elsőt egy kis olasz település, Varese Ligure kapta) kétségtelenül erős ösztönző a helyi önkormányzatok számára az energiahatékonysági politikák elfogadásához. Az Európai Bizottság elindíthatna egy „európai energiahatékonysági versenyt” is az európai iskolák között, amelynek keretében díjakat ítélnének oda az energiatakarékoságot a minőséggel leghatékonyabban ötvöző megoldásokért.

4.7.1 Az EGSZB sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy a cselekvési terv nem veszi figyelembe a szociális partnerek és a szociális párbeszéd által az energia-megtakarítási politikák felmérésében, előmozdításában és kialakításában minden szinten játszott jelentős szerepet. Az EGSZB kéri az Európai Bizottságot, hogy tegyen lépéseket annak ösztönzésére, hogy a szociális párbeszéd különböző szinteken meglévő struktúráiban, különösen az ágazati párbeszédben és az európai üzemi tanácsok témái között szerepeljenek a környezeti fenntarthatóság kérdései. Egy munkahelyközpontú megközelítés, amelynek keretében a munkavállalók jobb információkat kapnak, valamint magasabb szintű a munkavállalói konzultáció és részvétel, sok előnnyel járna az energiahatékonyság szempontjából – az ipari folyamatok és új technológiák, a munkavállalói mobilitással kapcsolatos kérdések, az újrahasonosítás és a távmunka terén, hogy csak néhányat említsünk. Emiatt mindenképpen szükséges a munkavállalók képviselőinek bevonása az energiahatékonysági stratégiák kialakításába, a szociális partnerek például a kollektív megállapodásokat tárgyalhatnak meg, amelyek valódi partnerségi kapcsolatok alapján szétoszthatnák a munkavállalók között a cég által elért megtakarítások egy részét. A munkavállalói szervezeteknek kulcsszerepe van a tudás és a tudatosság növelésében mind uniós, mind nemzeti szinten, hozzájárulva ezzel a bevált gyakorlatok terjesztéséhez.

4.7.2 Fontos, hogy az energiatakarékoság kérdése szorosan kapcsolódik a vállalat társadalmi felelősségvállalási gyakorlatához, különösen multinacionális cégek esetében, ahol intenzívebb szociális párbeszédre van szükség ahhoz, hogy minden energiahatékonysággal kapcsolatos témával foglalkozni

lehesen. Ezek révén előrelépés érhető el az alacsony széndioxid-felhasználást célzó európai stratégia meghatározásában, tekintetbe véve minden egészségügyi kockázatot, például a finomporszennyezést, ami több európai nagyvárosban is veszélyes állapothoz vezetett. A bevált gyakorlatok terjesztése – más kezdeményezések mellett például a szén használatának mellőzése a nyomtatókban – segít felhívni a figyelmet a fenntartható politikákra és pozitív hozzáállást alakítani ki irányukba.

4.8 Az Európai Bizottság határozottan hangsúlyozza a növekvő energiaigény kérdésének nemzetközi dimenzióját. Az EGSZB helyesli a partnerségre és a nemzetközi keretmegállapodás készítésére vonatkozó javaslatokat. Az energiahatékonyságról szóló tervezett nemzetközi konferenciát illetően az EGSZB figyelmeztet, hogy nem szabad alábecsülni az AKCS-, az

Euromed-, valamint a NSZP-programokban részt vevő országok bevonásának fontosságát. A nemzetközi együttműködés elengedhetetlen, ha sikert akarunk elérni a fenntartható fejlődés terén, és komolyabb diplomáciai erőfeszítésekre van szükség a Kiotói Jegyzőkönyv lejártá utáni új nemzetközi jegyzőkönyv 2009-ig történő tető alá hozatala érdekében – ennek kezdetét az idén Balin tartandó konferencia jelentheti.

4.9 A fontos energiatakarékos technológiákat kifejlesztő európai ipar iparági együttműködés révén jelentős segítséget nyújthat más országoknak elektromosáram-termelésük és energiafogyasztásuk minőségének javításában, valamint az ebből eredő üvegházhatásúgáz-kibocsátás visszaszorításában, hozzájárulva ezzel a fogyasztás általános csökkentéséhez.

Kelt Brüsszelben, 2007. szeptember 27-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

elnöke

Dimitris DIMITRIADIS

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Tárgy: Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a repülőtéri illetékekről

COM(2006) 820 *final* – 2007/0013 (COD)

(2008/C 10/09)

2007. március 1-jén a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 80. cikkének (2) bekezdése alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a fenti tárgyban.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Közlekedés, energia, infrastruktúra és információs társadalom” szekció 2007. szeptember 5-én elfogadta véleményét. (Előadó: Thomas McDONOGH.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2007. szeptember 26–27-én tartott, 438. plenáris ülésén (a szeptember 26-i ülésnapon) 143 szavazattal 2 ellenében, 2 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Ajánlások

1.1 Az Európai Bizottságnak meg kellene határoznia a különböző repülőterek tervezési kritériumait a gyakorlati és a funkcionális szempontok érvényesítése és a kereskedelmi indokoltság érdekében, biztosítva, hogy a költségeket a repülőtéri illetékekből fedezni lehessen.

1.2 A repülőterek biztonságát államilag kellene finanszírozni, hiszen ez nemzetbiztonsági kérdés.

1.3 Ösztönözni kellene a regionális repülőterek építését és működtetését, hiszen ezek alapvető szerepet játszanak a régiók gazdasági életében. Enyhítik a nagyobb repülőterek zsúfoltságát, és értékes segítséget nyújtanak a kutatási és a mentési műveletek során.

1.4 A repülőtereket alapvető közüzemi létesítményeknek kell tekinteni, melyeknek nem feltétlenül kell profitot termelni, és a

körülményektől függően pénzügyi támogatásra is szorulhatnak. A tömegközlekedésben a támogatás általános jelenség.

1.5 Az Európai Bizottságnak meg kellene határoznia a repülőtéri folyamatok tervezési kritériumait (pl. utasfelvétel, utasok biztonsági ellenőrzése), majd át kellene gondolnia a szabályozás változásának hatását ezen kulcsfontosságú folyamatok dinamikájára, illetve a források szintjére és a működtetők azon költségeire gyakorolt kapcsolódó hatásokat, amelyek lehetővé teszik a szolgáltatási szintre vonatkozó megállapodások, különösen pedig a repülőjáratok fordulási idejének betartását.

1.6 Az Európai Bizottságnak el kell ismernie, hogy az előírásoknak való megfelelés mekkora terhet ró a kisebb repülőterekre, ahol az utasok száma nem biztosítja az üzlet gazdaságosságát.